

MALTA

**QORTI ĊIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMĦALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta ta' l-20 ta' April, 2004

Ċitazzjoni Numru. 544/2001/1

Peter Farrugia

Versus

Carmelo Farrugia, Longino Farrugia, Antonio Farrugia, Joseph Farrugia, Spiridione Farrugia, Lourdes Deguara, Teresa Farrugia, Katerina Busuttil u Mary Bartolo

F'din il-kawża l-attur qiegħed ifittex li jħassar żewġ atti pubbliċi li kien parti fihom għax qiegħed iġħid illi l-kunsens tiegħu ttieħed b'qerq.

lċ-ċitazzjoni tgħid illi l-attur u ħutu l-konvenuti kienu maħtura minn missierhom Giovanni Maria Farrugia werrieta tiegħu f'ishma ndaqs b'testment tal-5 ta' Frar 1997 fl-atti tan-Nutar Anthony Grech Trapani. Giovanni Maria Farrugia miet fil-15 ta' Marzu 1999, u l-attur u ħutu resqu għall-pubblikazzjoni ta' l-att ta' trasmissjoni *causa*

mortis u ta' l-att ta' immissjoni fil-pussess fl-14 ta' Ġunju 1999, ukoll fl-atti tan-Nutar Anthony Grech Trapani.

L-attur, iżda, iġid illi l-kunsens tiegħu għal dawn l-atti ttieħed b'qerq. Għalhekk qiegħed jitlob illi l-qorti:

1. tgħid illi l-atti msemmija fuq ma jiswewx; u
2. tordna lill-konvenuti sabiex fi żmien qasir u perentorju jroddu lill-assi ereditarju ta' Giovanni Maria Farrugia l-proprietà li kisbu abuzivament bis-saħħa ta' l-atti fuq imsemmija.

Qiegħed jitlob ukoll l-ispejjeż tal-kawża.

Il-konvenuti ressqu dawn l-eċċezzjonijiet:

1. ma hu minnu xejn illi l-kunsens ta' l-attur ittieħed b'qerq; u
2. għalhekk ma hemm ebda raġuni għala l-kuntratti ta' l-14 ta' Ġunju 1999 fl-atti tan-Nutar Anthony Grech Trapani għandhom jitħassru, u għala l-konvenuti għandhom iroddu lill-assi ereditarju ta' missierhom dak li kisbu bis-saħħa tat-testament tiegħu.

Il-fatti li wasslu għal din il-kawża ġraw hekk:

Missier il-partijiet ħatar lil uliedu kollha werrieta tiegħu f'ishma ndaq u ħalla xi legati u prelegati wkoll. Wara l-mewt ta' missierhom, il-partijiet resqu biex jagħmlu l-att li trid il-liġi biex jiddenuzjaw il-proprietà immobbli li għaddiet lilhom *mortis causa* u jħallsu t-taxxa relativa, u wkoll biex jagħmlu l-att ta' immissjoni fil-pussess tal-prelegati. Dawn l-atti kienu pubblikati min-Nutar Anthony Grech Trapani fl-14 ta' Ġunju 1999.

Billi, iżda, xi wħud mill-konvenuti qalu illi l-attur kien ħa xi flus tal-wirt, il-ħlas tal-legati fi flus ma sarx; saret l-immissjoni fil-pussess ta' l-immobbli mħollija bi prelegat u, fl-istess att, il-partijiet għamlu din l-istqarrija:

Fl-aħħarnett jaqblu l-partijiet illi dan l-att ta' immissjoni fil-pussess qed issir bla ebda preġudizzju għad-drittijiet u pretensjonijiet oħra li l-eredi jista' jkollhom kontra xulxin viċendevolment in kwantu jirrigwarda l-eredità tad-*de cuius* u għalhekk xejn f'dan l-att ma għandu jimplika aċċettazzjoni da parti ta' l-eredi ta' xi sitwazzjoni li tkun setgħet qamet qabel dan l-att in kwantu jirrigwarda xi kontestazzjonijiet dwar il-parti monetarja ta' l-eredità tad-*de cuius*.

L-attur iffirma kemm l-att ta' denunzja ta' trasmissjoni *causa mortis* kif ukoll l-att ta' immissjoni fil-pussess. Issa,

iżda, qiegħed ifittex li jħassar iż-żewġ atti għax qiegħed igħid illi l-kunsens tiegħu ttieħed b'qerq. L-azzjoni hija mibnija fuq l-artt. 974 u 981 tal-Kodiċi Ċivili:

974. Jekk il-kunsens ikun ġie mogħti bi żball, jew meħud bi vjolenza, jew b'egħmil doluż, ma jkunx jiswa.

981. (1) L-egħmil doluż huwa motiv ta' nullità tal-ftehim, meta l-inganni magħmulin minn waħda mill-partijiet ikunu tali illi mingħajrom il-parti l-oħra ma kenitx tikkuntratta.

(2) L-egħmil doluż ma jistax ikun prezunt, imma għandu jiġi ppruvat.

Għalkemm l-attur ma fissirx ċar fejn u fiex kien il-qerq, mix-xhieda tiegħu ħargu dawn il-ħames ilmenti:

1. illi n-nutar ma qarax dak kollu li kien miktub;
2. illi hu kien iffirma bil-ħsieb illi sejjer jinqasam il-wirt kollu, iżda l-flus baqgħu ma nqasmux;
3. illi ħutu kienu, xi jiem qabel il-pubblikazzjoni ta' l-atti, fetħu kawża kontra tiegħu u ma qalulux biha;
4. illi waqt il-pubblikazzjoni ta' l-atti nqala' xi "diżgwid";
5. illi hu ried illi qabel jiffirma jkellem avukat, iżda ħutu ma ħallewhx, u n-nutar qallu li kien ġà kellem lill-avukat tiegħu, u l-avukat kien baġħat igħidlu illi seta' jiffirma.

Dwar l-ewwel allegazzjoni, *i.e.* illi n-nutar ma qarax dak kollu li kien miktub u li l-partijiet iffirmaw għalih, uħud mill-konvenuti ma qablux ma' dak li qal l-attur, u, anzi, qalu li n-nutar qara kolloxx b'mod li seta' jiftehem u, fejn xi ħadd qal li ma fehembx, waqaf biex ifisser dak li kien qara. In-nutar innifsu ma ttellax biex jixhed.

Biex temmen allegazzjoni serja bħal din illi uffiċjal pubbliku kien kompliċi f'qerq il-qorti tkun trid xhieda li tassew tista' toqgħod fuqha. L-attur mhux biss ma ressaqx provi konvinċenti iżda, anzi, ma ressaqx provi xejn ħlief il-kelma tiegħu u ta' dawk fost ħutu li, fil-ġlieda fil-familja, huma "allejati" tiegħu. Kemm għax ma hix sodisfatta li tista' toqgħod fuq dik ix-xhieda kif ukoll għax, oġġettivament, l-atti li jrid iwaqqa' l-attur ma fihom xejn barra minn loku jew li jista' jagħti vantaġġ lil xi parti fuq oħra jew li jista' jkun ta' sorpriża, il-qorti ma temminx li n-nutar mexa bil-mod skorrett li qiegħed igħid l-attur.

It-tieni allegazzjoni, u t-tielet waħda li hi marbuta magħha, huma kontestati mill-konvenuti, li jgħidu illi kienu qalu lill-attur li ma ridux li jintmissu l-flus qabel ma l-attur ikun radd il-flus tal-wirt illi huma jgħidu illi ħa, u illi kienu qalulu wkoll

illi kienu qegħdin ifittxu, jew sejr in ifittxu, rimedju kontra tiegħu skond il-liġi. Il-kliem tal-kuntratt ta' immissjoni fil-pussess juri ċar illi l-ftehim kien, kif qalu l-konvenuti, illi l-flus ma jinqas mux. L-attur għalhekk kien jaf illi kien qiegħed jiffirma biex isir qsim, mhux tal-wirt kollu, iżda biss tal-beni immobbli, u li ħutu kienu qegħdin iġħidu li kellhom pretensjonijiet oħra dwar il-flus, li baqgħu bla preġudizzju. Ma hemm ebda prova ta' qerq f'dan kollu.

L-attur iġħid ukoll illi nqala' xi "diżgwid". Dan id-diżgwid milli jidher inqala' meta wħud mill-konvenuti għamlu l-allegazzjoni illi l-attur ħa xi flus tal-wirt u, minħabba f'hekk, riedu jirriservaw il-pożizzjoni tagħhom billi, kif rajna, jaqsmu biss l-immobbli. L-attur, iżda, xorta baqa' ħieles jiffirmax jew le, u b'ebda mod ma jista' dan id-diżgwid jitqies xi qerq li mingħajru l-attur ma kienx jasal biex jiffirma.

L-istess jingħad għall-aħħar allegazzjoni magħmula mill-attur. L-attur dejjem kien ħieles li ma jiffirmax jekk, qabel, ma jkunx kellem lill-avukat tiegħu. Għażel li, b'għajnejh miftuħa, jiffirma bla ma jkellem lill-avukat.

Fid-dawl tal-fatt illi ma nġiebet ebda prova ta' qerq, huwa wkoll relevanti l-fatt l-ieħor, għa' msemmi fuq, illi l-atti li ffirmaw l-attur b'ebda mod ma ippreġudikaw il-pożizzjoni tiegħu, jew ċaħħdu minn xi ħaġa li kellu jedd għaliha taħt it-testament ta' missieru. Għalkemm dan il-fatt, waħdu, ma hux konkluziv, huwa indizju kontra l-qerq, għax li kieku l-konvenuti tassew qarrqu bl-attur kienu jieħdu xi vantaġġ fuqu billi jġegħluh jiffirma xi ħaġa kontra l-interessi tiegħu, iżda ma hemm xejn fl-atti ta' l-14 ta' Ġunju 1999 kontra l-interessi ta' l-attur.

Billi l-prova tal-qerq kellha ssir mill-attur u, fil-fehma tal-qorti, din il-prova ma saritx, it-talbiet ta' l-attur ma jistgħux jintlaqgħu. Il-qorti għalhekk taqta' l-kawża billi tiċhad it-talbiet ta' l-attur u tikkundannah iħallas l-ispejjeż kollha tal-kawża.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----